

**Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
Хадынская средняя общеобразовательная школа
Пий – Хемского кожууна
Республики Тыва»**

Зональный ресурсный центр дистанционного обучения детей с ОВЗ

Рассмотрено

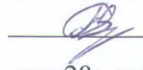
Руководитель:
ШМО ГЦ

Протокол № 1

от «28» августа 2024 г.

Согласовано

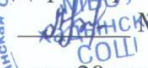
Заместитель директора по УР

 Байкара В.Г.

от «28» августа 2024 г.

Директор школы

 Монгуш Л.М.

от «28» августа 2024 г.

**Адаптированная образовательная программа
по тувинскому языку
ученика 9 класса
Куулар Ангыра**

Выполнила: учитель первой категории

Монгуш Л.М.

Хадын 2024 г.

2024-2025 өөредилге чылында кадыының байдалы-биле арга-шинээ кызыгаарлыг уругларга таарыштыр тургускан программа

Эртеми: Тыва дыл, 9 класс

Өөреникчи: Куулар Ангыр

Башкызы: Монгуш Любовь Михайловна

Тайылбыр бижик

Кадыынының байдалы-биле арга-шинээ кызыгаарлыг уругларга таарыштыр тургускан программа уругларның психологтуг сайзыралының, өөренип шыдаар арга-шинээниң бот-тускайлаң деңнелин өөренип көргөн, эдип чазаар сорулгалыг болгаш уругларны ниитилел амыдыралынга, чон-биле харылзажырынга чаңчыктырар угланыышкынның программа болур.

Диагнозу база эмчи-психолог, башкылаашкын комиссиязының берген сүмелери:

1) инвалид-оол

2) кадыының байдалы кызыгаарлыг болганындан өөредилгени дистанциялыг технологияның дузазы-биле таарыштыр бот-тускайлаң өөредилге программмазын ажыглаары көрдүнгөн.

Программаның хевири: 3 – кү вариантызы.

Кадыкшылының аайы-биле арга-шинээ кызыгаарлыг уругларга тыва дылды өөредириниң сорулгалары

Кадыының аайы-биле арга-шинээ кызыгаарлыг байдалдыг өөреникчилерге тыва дылды өөредириниң сорулгалары:

1. Кадыының арга-шинээ кызыгаарлыг болганындан таарыштыр бот-тускайлаң тургускан программа-биле өөренир.
2. Өөреникчилерниң ниити сайзыралының деңнелин көдүрер.
3. Фонетика, сөс тургузуу, лексика, морфология (чугаа кезектери), синтаксис аймаандан бөдүүн билиглерни шиңгээттирер, алган билиглерин практика кырынга ажыглап билириниң мергежилдерин хевирлээр.
4. Өөрөнгөн грамматиктиг болуушкуннарны аас болгаш бижимел чугаазынга ажыглап шыдаарын чедип алыр.
5. Шын бижиириниң болгаш бижик демдектерин салырының мергежилдерин хевирлээр.

6. Өөрөнгөн теориялыг билиглэринге даянып, программа негелделеринге дүүштүр боттарының бодалдарын аас болгаш бижимел-биле харылзаалыг илередириниң мергежилдери-биле чепсеглээр.
7. Өөреникчилерниң сөс курлавырын байыдар болгаш чугаазының культуразын бедидер.
8. Төрээн дылынга камныг болгаш ынак болурунга кижизидер, сонуургалын күштелдирер.
9. Төрээн дыл кичээлдерин таварыштыр өөреникчилерниң мөзү-шынар, күш-ажыл болгаш эстетика, этика талазы-биле кижизидер.

Ырактан өөредери дээрге өөреникчинин чурттап турар черинден хамаарылга чокка интернет четкизинден «Скайп» деп программа таварыштыр, башкының болгаш өөреникчинин аразында дорт угланыышкынныг өөредилге харылзаазы болур. Ырактан эрттирип турар кичээл бүрүзү бот тускайлаң, чаңгыс уругга санап каан болур: чаңгыс башкы, чаңгыс өөреникчи.

Өөредилге планында “Тыва дыл” эртемин эрттирер шактары

- 1) 9-ку класска неделяда 1 шак (ниитизи-биле чылда 35 шак);
- 2) “Скайп” деп программаның дузазы-биле дистанциялыг кичээлдерни эрттирер; болдунар болза башкы-биле кады кичээлдеп болур аргалыг.

Өөредилге талазы-биле кол бергедээшкиннер

- билииниң деңнели доктаамал эвес;
- бот тускайлаң ажылдап шыдавазы, билбези;
- сөзүглел-биле ажылдап билбези;
- айтырыгга аас азы бижимел-биле делгереңгей харыы берип шыдавазы;
- монолог болгаш диалог тургузуп шыдавазы;
- ажыглаар сөстөриниң кызыгаарлыгы.

Өөредилгениң хыналда хевири

- аас-биле харыы,
- бижимел харыы,
- тестилер-биле ажыл,
- семинар хевири,
- бот ажылдар,
- проект ажылы,
- мультмедиялыг ажылдар,

- реферат.

Программаның утка-тургузуу болгаш эдип-чазаары

Кадыының арга-шинээ кызыгаарлыг болганындан өөрөдигени эдип-чазаар угланышкынның чорударының принципин сагывышаан, уругларның угаан-медерелиниң болгаш психологтуг онзагайларын (өөренип турар билиглерин дораан билип ап шыдавас, шылаачал, уттуучал азы санаторий-курорттарга эмнедип, үр хуусаада чоруптары дээш о.ө) барымдаалааш, өөрөдиге материалын класстар аайы-биле хуваарда чадаланчак принципти ажыглаан.

Өөреникчилерниң кол билиглери болгаш мергежилдери

9-ку классты доозуп тура, өөреникчилер дараазында мергежилдерни болгаш чаңчылдарны чедип алыр ужурлуг:

- созүглелди адалгалыг, дорт чугаалыг домактарны тып, бижик демдектерин салып билир. Бөдүүн план тургузуп, утказын чугаалап билир ужурлуг.
- эш -өөрү - биле болгаш улуг улус – биле хостуг чугаалажып билир;
- эки таныыр болгаш шоолуг танывас кижилер – биле чугаалажырының чурумун сагыыр;
- чечен чугаада болушкуннарга бодунуң хамаарылгазын илередип, утказын эдертир чугаалап билир.

9 класс. Тыва дыл. Куулар Ангыр

(неделяда 1 шак, ниитизи-биле чылда 35 шак)

№	Кичээлдин темазы	шагы	План езугаар	Херек кырында
1	Кирилде кичээл.	1	02.09	
2	Катаптаашкын	1	09.09	
	Домак. Сөстүң лексиктиг утказы – биле ажыл.	10		
3	Бөдүүн домак.Делгеренгей болгаш делгеренгей домактар	1	16.09	
4	Домактың чугула кижигүннери	1	23.09	
5	Адалга. Адалга турда, оларга бижик демдектери	1	30.09	
6	Дорт чугаа	1	07.10	
7	Диалог. Оларга бижик демдектери	1	14.10	
8	Үн аянының аайы – биле домактарның янзылары, оларга бижик демдектери	1	21.10	

9	Сөзүглел – биле ажыл.	1	11.11	
10	Сөзүглелден адалгалыг , дорт чугаалыг домактарны тывар, бижик демдектерин салыр.	1	18.11	
11	Бөдүүн план тургузуп, утказын чугаалаары	1	25.11	
12	Хыналда диктант	1	02.12	
	Чүве ады. Сөстүң лексиктиг утказы – биле ажыл	5		
13	Чүве адының сан болгаш хамаарылга кожумактарын шын бижири	1	09.12	
14	Сөзүглел – биле ажыл. Темазы болгаш кол бодалы.Сөзүглелди абзацтарга чарып, чүве аттарын бөлүктөр аайы – биле хуваары	1	16.12	
15	Сөзүглелден чаңгыстың болгаш хөйүнүң санында чүве аттарын бөлүктөп , ушта бижири	1	23.12	
16	Домак – биле ажыл. Нарын чүве аттары	1	30.12	
17	Тест	1	13.01	
	Демдек ады. Сөстүң лексиктиг утказы – биле ажыл	3		
18	Демдек адының чугаага ужур - утказы	1	20.01	
19	Демдек аттарын шын бижири	1	27.01	
20	Хыналда ажыл	1	03.02	
	Ат орну. Сөстүң лексиктиг утказы – биле ажыл	3		
21	Ат орнунун утказы. Арынның ат оруннары	1	10.02	
22	Оларның арыннарга өскерлири	1	17.02	
23	Таблица – биле ажыл	1	24.02	
	Кылыг сөзү	3		
24	Кылыг сөзүнүн арыннарга, саннарга, үелерге өскерлири	1	03.03	
25	Нарын кылыг сөстери, оларны шын бижири	1	10.03	
26	Чогааддыг “Кым болур мен, чүге?”	1	17.03	
	Чугаа.	6		
27	Аас болгаш бижимел чугаа.	1	07.04	
28	Чечен чугаада болушкуннарга бодунун хамаарылгазын илеретпишаан, утказын эдертир чугаалаары	1		
29- 30	Сөзүглел – биле ажыл	2	14.04 21.04	
31	Чогааддыг	2	28.04	
	Чыл дургузунда өөрөнгөн чүүлдеринге катаптаашкын	3		
32	Домак	1	05.05	
33	Чугаа кезектери	1	12.05	
34	Хыналда тест	1	19.05	

35	Түцнел кичээл	1	26.05	
----	---------------	---	-------	--